

Geschiedenis HAVO

2021

Voorbeeldvragen

Historische context het Britse rijk 1585 - 1900

Het Britse rijk 1585-1900

In 1659 wordt in de Engelse kolonie Massachusetts Bay het vieren van kerst verboden omdat de kerstviering niet in de Bijbel stond. Een publieke aankondiging hiervan luidde: "Het vieren van kerst wordt als heiligschennis beschouwd; het uitwisselen van cadeaus en groeten, het zich netjes aankleden, feesten en andere satanische (duivelse) gebruiken zijn hierbij VERBODEN, waarbij de overtreder een boete kan krijgen van vijf shilling."

- 2p 1 Leg uit welk doel van de eerste Engelse kolonisten in Noord-Amerika deze wet moest ondersteunen.

maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Veel van de eerste kolonisten waren protestanten / Pilgrim Fathers, die een nieuwe (streng protestantse) samenleving wilden stichten, waarin zij (niet-Bijbelse) feestelijkheden tijdens kerst / het vieren van kerst als een feest verboden.

In 1765 sloot de East India Company een verdrag met de Mogolvorst Shah Alam II. Historici beschouwen dit 'verdrag van Allahabad' als het begin van het Britse rijk in India.

- 2p 2 Leg uit welke redenering zij hierbij volgen, door:
- een afspraak uit dit verdrag te noemen en
  - aan te geven waardoor deze afspraak als begin van het Britse rijk in India beschouwd kan worden.

maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- In het verdrag van Allahabad werd afgesproken dat de East India Company belasting mocht innen / bestuurlijke invloed kreeg in (een deel van) India 1
- waardoor de Britten voor het eerst zeggenschap kregen over (een deel van) de bevolking in India (wat beschouwd kan worden als het begin van het Britse rijk in India) 1

bron 1

Johann Heinrich Buchner, zendeling op Jamaica, schrijft over gebeurtenissen in 1831:

Aan het einde van 1831 kwamen de slaven van St. James in opstand en zetten de gebouwen van deze plantage in lichterlaaie en in een korte tijd, binnen enkele dagen, waren duizenden negers in het noorden en het oosten van het eiland bewapend. (...)

De planters gaven de zendelingen de schuld van de rebellie. De dominees werden luidkeels beschuldigd aanstichters te zijn. Vele kapellen werden bezet en beschadigd door de troepen en later zelfs verwoest door de boze menigte.

<https://dloc.com/CA01099986/00001/8x>

Gebruik bron 1.

Buchner schrijft later dat de opstand is begonnen nadat slaafgemaakten hebben gehoord van een recente discussie in het Britse parlement, waarmee hij de beschuldiging van de planters tegenspreekt.

4p

3 Verklaar het verschil van mening door uit te leggen:

- welke redenering de plantage-eigenaren volgen bij de bewering dat de zendelingen verantwoordelijk zouden zijn en
- welke discussie in het Britse parlement kan leiden tot een opstand onder slaafgemaakten.

maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De plantage-eigenaren denken dat zendelingen zich tegen slavernij uitspreken / de boodschap verspreiden dat slavernij tegen de Bijbel ingaat, omdat abolitionisten slavernij mede afwijzen vanuit het christelijke gedachtegoed (waarna slaafgemaakten in opstand komen) 2
- In het Britse parlement wordt discussie gevoerd over de afschaffing van de slavernij, zodat het mogelijk is dat slaafgemaakten in opstand komen om de beslissing in het parlement te bespoedigen / omdat zij door deze discussie zich niet langer willen schikken in de slavernij 2

Opmerking

Alleen als het verband tussen (bij de eerste deelvraag) de slavenopstand en het abolitionisme / (bij de tweede deelvraag) de slavenopstand en de discussie over afschaffing van slavernij wordt uitgelegd, worden scorepunten toegekend.

bron 2

In 1850 staat het Britse tijdschrift *Punch* deze prent over de organisatie van de wereldtentoonstelling:

https://www.gutenberg.org/files/44267/44267-h/images/i_052.png

Vertaling van de teksten op de stolpen (van links naar rechts):

- Een ijverige naaister
- Een arbeider van 75 jaar oud
- Een droevige schoenmaker
- Een hardwerkende arbeider

Toelichting:

De lange man stelt Prins Albert voor, een van de initiatiefnemers van de wereldtentoonstelling.

Gebruik bron 2.

Een bewering:

Punch geeft met de publicatie van deze tekening kritiek weer op de doelstelling van de wereldtentoonstelling van 1851.

3p 4 Ondersteun deze bewering door:

- zonder bron aan te geven welke boodschap de initiatiefnemers van de wereldtentoonstelling aan het publiek willen overbrengen en
- met de bron uit te leggen welke kritiek op deze doelstelling van de wereldtentoonstelling wordt weergegeven, waarbij je je antwoord ondersteunt met een passende verwijzing naar de bron.

maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord:

- De initiatiefnemers willen de boodschap overbrengen dat Groot-Brittannië de werkplaats van de wereld / een industriële grootmacht is 1
- De kritiek die wordt weergegeven is dat door deze doelstelling de wereldtentoonstelling de zware arbeidsomstandigheden / de sociale kwestie niet kan laten zien / een te mooie weergave van de werkelijkheid zal moeten schetsen 1
- door het afbeelden van (een van de volgende) 1
  - de armoedige kleding / de werkomstandigheden van de arbeiders
  - een arbeider die op hoge leeftijd nog moet werken
  - de tekst ‘een droevige schoenmaker’
  - de twijfelende blik van Prins Albert bij het zien van de arbeiders onder de stolpen

Opmerking:

Alleen als bij de tweede deelvraag een juist voorbeeld van kritiek wordt genoemd, wordt aan een passende verwijzing naar de bron 1 scorepunt toegekend.